تواتر قرآن در کلام علامه شعرانی و تعریض به ابن جزری در پذیرش خبر واحد

دوم؛ قرآن متواتر است و باید به تواتر ثابت شود. قوام قرآنیت قرآن به تواتر است. بعد از تواتر سراغ اختلاف قرائت میروند. خب حالا اختلاف قرائت این متواتر را چطور توضیح میدهید؟ بحث میکنند و توضیح میدهند. بعد مسأله مصحف را مطرح میکنند. فصل بعدی وقتی از اختلاف قرائات بحث میکنند، مصحف را میفرمایند. نمیدانم تعبیرشان اختلاف قرائت است یا نه.

بعد هم مدارک قراء است. تا صفحه آخر که وارد مسأله تحریف میشوند. صفحه چهارده‌م. این بحث‌های ما چهارده صفحه میشود. آن چه که من میخواهم عرض کنم این است: در سه جا متعرض ابن جزری میشوند. به او تعریض دارند. پشت سرش سیوطی را هم میآورند. یک عبارت نسبتاً تندی دارند. صفحه چهارم مقدمه منهج:

> علامه در تذکره از بعض حنبلیان روایت کرده که قرآن را میتوان به احادیث موثقین ثابت کرد و نزد بعض علمای قرائت مانند جزری و سیوطی قرائت های غیر متواتره نیز معتبر است ، اما سخن آنان قابل اعتنا نگردیده و بگمان من اگر کسی این سخن گفته باشد ایمانی علم وظن فرق نمیگذاردی اخبار را یقینی میداند[1]

«علامه در تذکره از بعض حنبلیان روایت کرده که قرآن را میتوان به احادیث موثقین ثابت کرد و نزد بعض علمای قرائت مانند جزری و سیوطی قرائت های غیر متواتره نیز معتبر است»؛ در اینجا از ابن جزری اسم میبرد. گفته غیر متواتر معتبر است.

«**اما سخن آنان**»؛ یعنی هم قبلی ها و هم این دو نفر،«**قابل اعتنا نگردیده و بگمان من اگر کسی این سخن گفته باشد ایمانی علم وظن فرق نمیگذاردی اخبار را یقینی میداند**»؛ خب این عبارتی است در در اینها و تعریض تند و بزرگی است. این را در صفحه چهارم فرمودند.

ایشان بعد از اینکه اختلاف مصاحف را مطرح میکنند، در صفحه هفتم تواتر را توضیح میدهند. مطالب خوبی دارند. در آخرش میگویند تواتر این نیست که فقط برای همه باشد. بعد به تهران مثال میزنند و میگویند:

> شنیده‌ایم که استاد الحکما میرزا ابوالحسن جلوه قدس سره حکمت ابوعلی بن سینا را برصدرا ترجیح می‌داد و مرحوم حکیم محقق آقامحمد رضای قمشه فلسفه ملاصدرا را ترجیح می‌داد و این نزد ما متواتر است نه سایر مردم[2]

یعنی ما و کسانی که در تهران درس خوانده‌ایم، برایمان متواتر است و شکی نداریم که او این را ترجیح می‌دهد و او هم این را. یک عمر دو استاد در تهران بودند. این‌ها برای ما متواتر است. «نه سایر مردم»؛ پس اگر بگوییم متواتر است که آسید ابوالحسن جلوه مشایی بودند و آشیخ محمد رضا متعالیه ای بودند، نمی‌توان گفت اگر از مردم تهران بپرسید خبر ندارند. می‌خواهند تواتر را حیثی نشان بدهند. به اینجا که رسیدند، می‌گویند: «قراء سبعه هم هر يك قرائت خودشان پیش خودشان از پیغمبر و اصحاب او متارتر بوده». تا اینجا که می‌گویند:

> واین بحث را بسخن بزرگتری علمای شیعه بلکه اعلم علمای اسلام ختم می‌کنیم که در تذکره فرماید يجب أن يقرء بالمتواتر من القرآآت وهي السبع والا يجوز أن يقرء بالشواذ الى أن قال والا يجوز ان يقرا في مصحف ابن مسعود والا ابي و لا غيرهما و عن احمد رواية بالجواز اذا اتصلت به الرواية و هو غلط لأن غير المتواتر ليس بقرآن انتهى و با وجود قول این مرد عظیم جزری و امثال وی ژاژ می‌خایند[3].

«واین بحث را بسخن بزرگتری علمای شیعه بلکه اعلم علمای اسلام ختم می‌کنیم»؛ یعنی علامه حلی رضوان الله تعالی علیه،**«که در تذکره فرماید يجب أن يقرء بالمتواتر من القرآآت وهي السبع والا يجوز أن يقرء بالشواذ الى أن قال والا يجوز ان يقرا في مصحف ابن مسعود والا ابي و لا غيرهما و عن احمد»**؛ ابن حنبل،**«رواية بالجواز»**، البته**«اذا اتصلت به الرواية»**؛ منظورش اسناد صحیح است. سند متصل باشد و مرسل نباشد. اگر سند متصل داشته باشد. علامه می‌فرمایند:**«و هو غلط»**؛ این حرف غلط است.**«لأن غير المتواتر ليس بقرآن انتهى»**؛ وقتی متواتر نشد دیگر قرآن نیست. ابن جزری گفت تواتر شرط نیست، غیر متواتر هم قرآن است. بعد می‌گویند:**«و با وجود قول این مرد عظیم، جزری و امثال وی ژاژ می‌خایند»**؛ یعنی حرف بیهوده زده‌اند. خود ژاژ خار بیابانی است. شتر می‌کند و می‌خورد. نیم ساعت می‌جود و در نهایت هم بیرون می‌اندازد. یعنی نمی‌تواند فرو ببرد و هضم کند. ژاژ اسم این خار است. جویدن این خار را ژاژ خایی می‌گویند. یعنی جویدن ژاژ. یعنی یک چیزی که هیچ فایده‌ای ندارد. آدم چیزی را می‌جود که فرو ببرد تا از آن استفاده کند. اما او ژاژ را می‌جود و استفاده هم نمی‌کند و بیرون می‌اندازد. **«و با وجود قول این مرد عظیم، جزری و امثال وی ژاژ می‌خایند»**.

خب این هم تعریض دوم به ابن جزری است که حرف بی خودی زده‌اند. قرآن باید متواتر باشد. در صفحه سیزدهم می‌فرمایند: این سومی است:

> یکی از قرایانی که تواتر را شرط ندانسته جزری است و بر او بسیار تاخته اند و ایراد گرفته از جمله شاگرد وی ابوالقاسم نویری در شرح طیبة النشر گوید عدم اشتراط التواتر قول حادث مخالف لاجماع السلف والمحدثين وغيرهم لان القرآن عند الجمهور من أئمة المذاهب الأربعة وهما تنقل بين دفتي المصحف

> نقل متواترأ صرح بذلك جماعات كا بن عبدالبر وابن عطيه والنووى و الزركشي و السبكى و الأستوى و الأذرعى و على ذلك اجمع القراء ولم يخالف من المتاخرين الأمكى . و مولف كتاب اتحاف الشر گويد والحاصل أن السبع متواترة اتفاقة وكذلك الثلاثة ابو جعفر ويعقوب وخلف على الأصح وكتاب اتحاف جامعتر و بهترين كتاب متاخرين است وفقهاء و اصوليين ماهم چنين گفته اند و نقل سخن آنان بتطويل انجامد[4]

«یکی از قاریانی که تواتر را شرط ندانسته جزری است و بر او بسیار تاخته اند و ایراد گرفته از جمله شاگرد وی ابوالقاسم نویری در شرح طیبة النشر گوید»؛ خب می‌دانید که النشر متن است، خود ابن جزری در طیبه به نظم در آورده است. شاگردش نویری شرح آن را نوشته است. شرح خیلی خوب و مهمی است. در آن جا شاگرد ابن جزری با عبارت تندی می‌گوید: این قول حادثی است که مخالف قول همه است. بلکه در قرآن تواتر شرط است. شما گول این قول را نخورید. برمی‌گرداند و می‌گوید قرآن به‌غیراز تواتر ثابت نمی‌شود. ایشان هم فرموده‌اند.

«گوید عدم اشتراط التواتر قول حادث مخالف لاجماع الفقهاء و المحدثين وغيرهم لان القرآن عند الجمهور من أئمة المذاهب الأربعة»؛ ابو حنیفه، شافعی و ...، **«وهما نقل بين دفتي المصحف نقل متواترأ صرح بذلك جماعات كابن عبدالبر وابن عطية والنووى والزركشي و السبكى و الأسنوى و الأذرعى و على ذلك اجمع القراء ولم يخالف من المتاخرين الا مكى»**.

«و مولف کتاب اتحاف البشر»؛ کتاب اتحاف فضلاء البشر في القراءات الاربعة عشر. برای دمیاطی است. نه منوای. این کتاب در قرن دوازدهم نوشته شده است. تحفه فضلا بشر در اینکه قرائات عشر را چهارده قرائت کرده است. البته الکامل فی الخمسین را داشتیم. آن خیلی قبلش می‌باشد. شش-هفت قرن قبل از آن است.

«مؤلف گوید والحاصل أن السبع متواترة اتفاقة وكذلك الثلاثة ابو جعفر ويعقوب وخلف على الأصح وكتاب اتحاف جامعتر و بهترين كتاب متاخرين است وفقهاء و اصوليين ماهم چنين گفته اند و نقل سخن آنان بتطويل انجامد».

خب دیدید که در سه جا به ابن جزری تعریض کردند. در آخر کار هم به این ختم شد. خب ابن جزری چه گفته است؟ در النشر... .

---

[1]مقدمه تفسیر منهج الصادقین-شعرانی ص۴

[2]همان ص۷

[3]همان ۸

[4]همان ۱۳

بازبینی #3
ایجاد شده 23 آوریل 2024 14:44:52 توسط ... .

به روزرسانی شده 30 مه 2024 10:20:54 وسط ... .